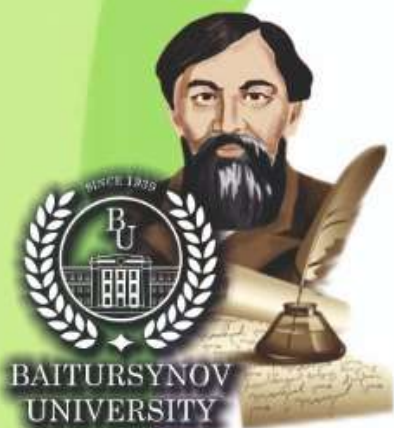

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ
БЕРУДІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІ –
ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТАРДЫҢ
ТАБЫСТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«НЕПРЕРЫВНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ – ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ»

I КНИГА

Қостанай, 2022

арттыра түсетіні сөзсіз. Қазіргі кездегі әлемде орын алған әлеуметтік, дінаралық, ұлтаралық, т.б. қақтығыстар өршіп тұрған жағдайда ғалымдар тарапынан оны қалыптастырудың жолдарын іздеуге ерекше көңіл бөлінуі заңды. Жалпы тұлғада толеранттылықтың қалыптасуы үшін ол рухани дамудың белгілі бір сатыларынан өтуі тиіс, ал ол педагогикалық мәселе болып табылады. Сондықтан «Педагогика» ғылымында оның заманауи саласы ретінде «Толеранттылық педагогикасы» даму үстінде, онда толеранттылықтың мәнін зерттеу және оны әлеуметтік норма, әлеуметтік құндылық ретінде практикаға ендіруге негізгі көңіл бөлінеді [1, б. 116].

Қорыта келе, жаңа ғасырдағы толеранттылық – бұл адамзат қоғамындағы қозғаушы күш, қоғамдағы үйлесімді қарым-қатынастың бірегей шарты болмақ. Міне, осы қағидат тұрғысында қоғамды толеранттылыққа тәрбиелеудің барлық мүмкін құралдары педагогикалық заңдылықтарға негізделіп іске қосылуы тиіс. Тек тың идеялар батыл іске асырылса ғана жемісті нәтижеге жеткізетіні белгілі дүние. Ертеден еркіндік пен елдікті, бейбітшілік пен берекені тілеген еліміз ешқашан өзгені өзекке теппеген. Сонау күндері елінен еріксіз және ерікті түрде қуылғандарды нәсіліне қарамай, бір үзім нанын бөліп беріп, бір жастықты жастанған қазақ қашанда қайырымдылық пен қамқорлықтан қашқан емес. Тәуелсіздіктің 30 жылдық тарихында Қазақстан халқы достық пен келісімнің, тұрақтылықтың, этносаралық және дінаралық татулықтың шынайы үлгісін көрсетіп келеді.

Отан, туған жер, ел, атамекен, мемлекет, туған өлке, халқы туралы түсініктер оқу-тәрбие үрдісінде, сабақтан тыс іс-шараларда Отансүйгіштік сезімді дамыту, ұлттық салт-дәстүрді сақтау, мемлекеттік рәміздерді құрметтеу, ана тілін қадірлеу сияқты сезімдерді оқушылар бойында қалыптастыру жүзеге асырылуда. ХХІ ғасырда білім сапасы жалпыға ортақ, рухани-этикалық басымдылық негізінің мән құраушылық және шығармашыл, жаңашыл сипатына ие, сонымен қатар ғылыми негізде шынайы құрылған, сан қырлы, адамзат пен мемлекеттің мәдени ескерткіштеріне сай негізделген, этномәдени, әлеуметтік-кәсіптік конфессионалды топтардың жан-жақты қажеттіліктерін, сондай-ақ жеке тұлғалардың рухани сұраныстарын қанағаттандыруға бағытталған болуы қажет. Осы бағытта Ыбырайдың игілікті ісін ықыласпен қолдап, оны егемен елдің білім беру жүйесінде оқыту мен тәрбиенің озық нобайы ретінде жандандырып, инновациялық сипатта әр бере отырып, тиімді қолдану оқыту міндеттерінің талабы болғаны абзал.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Қазақ тілі пәнін оқытуда жаңашыл әдіс-тәсілдерді қолдану»
2. «Өзіндік таным» №2, 2007. №5-6, 2006
3. Ы.Алтынсарин тағылымы. Алматы 1991 ж

ӨОЖ 875.45

БАСҚАРУ ҚҰЗЫРЕТІНІҢ СИПАТТАМАСЫ ЖӘНЕ ОНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Манабай Гульжаухар Үсенқызы,
М.Өуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан
мемлекеттік университетінің
2-курс магистранты
Шымкент қ., Қазақстан

Аннотация

Өзектілігі және мақсаты. Қазіргі таңдағы мұғалімдердің жұмысы тек білім беріп қана қоймай, тиімді басқару құзыреттілігіне бағытталып отырады. Қазіргі мектепке жаңа материалды түсіндіріп, жұмысын ұйымдастырып қана қоймай, оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін сауатты басқара алатын ұстаздар қажет. Аталған мәселе, оқушының білімінің кепілді деңгейін қамтамасыз ете алатын мұғалімнің – мұғалім-менеджердің жаңа рөлі, т.б. белгілі бір уақыт шеңберінде және ресурстардың алдын ала белгіленген құнымен болжамды және диагностикалық нәтижеге қол жеткізуді қарастырады.

Түйінді сөздер: басқару, білім беру саласын басқару, басқару құзыреттілігі.

Аннотация

Актуальность и цель. Работа направлена не только на формирование сегодняшних учителей, но и на компетентность эффективного управления. Сегодняшней школе нужны учителя, способные не только объяснить новый материал и организовать свою работу, но и управлять учебно-познавательной деятельностью учащихся. Это новая роль учителя-преподавателя, которая может обеспечить гарантированный уровень знаний ученика и т.д. добиться предсказуемого и диагностического результата в определенные сроки и при заранее оговоренных затратах ресурсов.

Ключевые слова: менеджмент, управление образованием, управленческая компетенция.

Abstract

Relevance and goal. The work is aimed not only at the education of today's teachers, but also at the competence of effective management. Today's school needs teachers who can not only explain new material and organize their work, but also manage the educational and cognitive activities of students. This is a new teacher-teacher role that can provide a guaranteed level of student knowledge, etc. to achieve a predictable and diagnostic result within a certain time frame and at a predetermined cost of resources.

Keywords: management, education management, managerial competence.

Мұғалімнің басқарушылық қызметінде көп ғасырлық тәжірибе бар, соған қарамастан оның идеологиясы үздіксіз өзгерістерге ұшырайды, бұл қоғамда болып жатқан тарихи қайта құрулардың әсерін көрсетеді. Педагогтың басқарушылық іс-әрекетінің мәселелері қазіргі таңда педагогикалық зерттеудің пәніне айналууда. Оқушылардың танымдық іс-әрекетін басқару мәселелерін В.П.Беспалько және т.б. мектеп оқушыларының шығармашылық қызметін басқару – Н.В.Кузьмина, В.И.Слуцкий және т.б. мұғалімнің кәсіби дайындығын арттыру факторы ретінде педагогикалық менеджменттің білімдері мен дағдыларын меңгеру – В.П.Симонов, Л.В.Горюнова және т.б.; өзін-өзі басқару мәселелері – Б.Г.Аньев, А.Баркер, В.Н.Понкратов және т.б. Мұғалімнің оқу-тәрбие процесін басқару мәселелерін отандық ғалымдар Т.И.Шамова, Л.В.Байбородов, М.М.Поташник, Д.Ш.Матрос, И.И.Третьяков және т.б. көптеген ғалымдар өз еңбектерінде қарастырған болатын.

Сонымен қатар, қазіргі білім беруде құзиреттілік көзқарасы басым болғанымен, федералдық аймақта жетекші орын алғанымен, мұғалімнің басқарушылық қызметі құзиреттілік көзқарас шеңберінде жеткілікті түрде зерттелмегенін байқауға болады. Алайда, бүгінгі үшінші буынның мемлекеттік білім беру стандарттарына сәйкес, әлемдік өзгерістерге сәйкес қазіргі уақытта мұғалімнің басқарушылық құзиреттілігі үлкен маңызға ие мәселелердің бірі.

Қазіргі уақытта білім беру жүйесіндегі өзгерістер білім беру процесіне қатысушылардың «субъект-объект» өзара әрекеттесуінің, үлгісінің ынтымақтастықпен алмастырылуына алып келеді.

Айта кету керек, үшінші буын стандарттарында («Педагогикалық білім («бакалавр» біліктілігі)) арнайы басқару құзиреті бөлінбейді, бірақ сонымен бірге басқарушылық құзиреттілікке мағыналы түрде енгізілуі мүмкін бірқатар нақты құзиреттер енгізілген. Оларға мыналар жатады: мұғалімдердің рефлексия, өзін-өзі бағалау, өзін-өзі бақылау дағдыларын меңгеруі; студенттердің әлеуметтену және кәсіби өзін-өзі анықтау процестеріне педагогикалық қолдау көрсету мүмкіндігі; оқушылардың ынтымақтастығын ұйымдастыру, белсенділігі мен бастамасын қолдау, оқушылардың дербестігін, шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасау және т.б. [1. 254б].

Осылайша, біз зерттеуіміздің өзектілігі мен маңыздылығын тағы бір рет атап өте аламыз. Өйткені, педагогикалық іс-әрекет табиғатынан басқарушылық сипатта екені белгілі. Мұғалім бүгінде өз іс-әрекетін жобалап қана қоймай, сонымен қатар әдіскер, диагностик, сарапшы функцияларын орындауы керек. Ол өзінің практикалық қызметінде оқушының, мектеп оқушылары мен ата-аналар ұжымының дамуын басқару міндеттерін жүзеге асырады. Мұғалімнің міндеті – оқушы дамуының мәнін, оның қалыптасу көздері мен механизмдерін, даму процесін басқару мүмкіндіктерін зерттеу болып табылады.

Зерттеулерді талдау, мұғалімдердің іс-әрекетінің тәжірибесін көрсету мұғалімнің басқару іс-әрекетіне, яғни оның басқарушылық құзиреттілігін (атап айтқанда, басқарушылық) қалыптастыруға арнайы дайындықтың маңыздылығын дәлелдеуге мүмкіндік береді.

Сонымен, 18-20 ғасырлар аралығындағы мұғалімдерді дайындау мәселесін зерттеу, мұғалімнің басқарушылық-педагогикалық іс-әрекетіне теориялық талдау жасау нәтижесінде Т.М.Горюнова атап өткендей, «педагогикалық қызметтің бағыты – педагогикалық менеджмент, сонымен қатар педагогикалық менеджментті педагогтардың біліктілігін арттыру объектісі ретінде бөлу туралы» бірқатар көзқарастарды біле аламыз [2, 64б].

Бүгінгі күні О.Ю.Заславская дұрыс атап өткендей, «мұғалімнің пәнді білуі мен жұмысын ұйымдастыру қабілетіне ғана емес, мұғалімнің кәсіби қызметін қалыптастыруға бағытталған кәсіби функцияларының даму үрдісі байқалады. Дербестік пен жауапкершілік, оның білім беру жүйесінде жүргізіліп жатқан инновациялық қайта құрулар жағдайында оқушылардың оқу-танымдық қызметін тиімді басқару қабілеті». О.Ю.Заславская мұғалімдерді даярлаудағы жаңа тенденцияларға сүйене отырып, «оқыту тиімділігін арттырудың елеулі факторы болып табылатын мұғалім тұлғасының басқарушылық қасиеттерін бөліп көрсету, қалыптастыру және дамыту қажеттілігі» туралы айтады. Басқару қызметі мұғалімнің кәсіби іс-әрекетінің құрамдас бөлігі бола отырып, мұғалімнің кәсіби маңызды сапасы бола отырып, оның қазіргі білім беру жағдайында педагогикалық іс-әрекетке дайындығын білдіреді.

Білім беру мекемесінде басқарудың екі деңгейін бөліп көрсетуге болады. Бірінші деңгей – оқу орнын ұйым ретінде басқару. Екінші деңгей – мұғалімнің өзінің басқарушылық қызметінің деңгейі.

В.И.Кочетков мұғалімнің басқарушылық қызметі туралы айта отырып, оның қызметінің мақсаттарын белгілейді: «Екінші деңгейдің мақсаты шығармашылық мүмкіндіктер мен қабілеттерді барынша ашып, дамыта отырып, оқу процесін оңтайлы басқаруды жүзеге асыруды қарастырады» [3].

Қазіргі кезеңде жаңа материалды түсіндіре алатын, өз жұмысын ұйымдастыра алатын, сонымен қатар оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін басқара алатын мұғалімдер қажет.

Мұғалім тек мұғалім ғана емес, сонымен бірге тәрбиеші, тәрбиеші, ұйымдастырушы және оқу-тәрбие процесінің басқа субъектілерімен өзара әрекеттесуінің белсенді қатысушысы. Ол тек студент-термен ғана емес, ата-аналармен, әріптестермен, әкімшілікпен де үнемі араласып, араласады. Мұғалімнің қызметі пән мұғаліміне қарағанда кеңірек. Оқушылардың жеке басының дамуы, олардың оқуға деген ынтасы оның педагогикалық шеберлігіне, мектеп жасындағы балалар ұжымын ұйымдастыра білуіне байланысты.

Әрине, мұғалімнің бойында эмпатия, балаға, олардың еңбегіне деген сүйіспеншілік сияқты қасиеттер болуы керек; мұғалімнің мектеп жасындағы балалардың жас және жеке ерекшеліктері туралы білімі болуы керек; мектепте оқытылатын пәндерді меңгеруі; осы жастағы балалармен дұрыс қарым-қатынас жасай білу: оларға қолдау көрсету, жанашырлық таныту; оқушыларға мейірімділік, жылылық, қамқорлық көрсету; балалардың жеке тұлғасы мен даралығын дамытуға ықпал ету бүгінгі күнгі мұғалімнің бойында болуы тиіс маңызды қасиеттері болып табылады.

Соған қарамастан, мұғалімнің оқу-тәрбие процесін сауатты басқара білуі керек. М.В.Селиверстова дұрыс атап өткендей, мұғалім мамандығы белсенділік жағынан басқарушылық қызметке ұқсамайды.

Басқару әрекеті, кез келген басқа қызмет сияқты, функционалдық сипаттамамен ұсынылуы мүмкін. Мұғалімнің басқарушылық қызметінде А.В.Карпов келесі басқарушылық функцияларды ажыратады: мақсат қою; жоспарлау және болжау; шешім қабылдау; өзін-өзі бақылау (бақылау) және түзетулер енгізу [4, 3586].

Мотивациялық-мақсатты функция, И.Б.Сенновский атап өткендей, «оқушылардың жоспарланған нәтижелерге қол жеткізу дәрежесі негізінде өлшенетін және бағаланатын диагностикалық мақсаттарды тұжырымдау және жүзеге асыру қабілетін қою және қалыптастыру қабілетімен» байланысты. Педагогтарды осы функцияны жүзеге асыруға дайындау олардың мотивацияны қалыптастырудың нақты әдістерін таңдау үшін оқытылатын санаттағы балалардың психологиялық ерекшеліктерімен танысуын қамтуы керек, бұл болашақ мұғалімдерге де белгілі болуы керек. Сондай-ақ болашақ мамандар әртүрлі критерийлер бойынша мақсат қоя білуі керек деп есептейді [5].

Ең толық функционалдық сипаттаманы Т.И.Шамова жасады, ол басқарудың жалпы теориясына сүйене отырып, бірқатар функцияларды ажыратады. Сонымен, тәрбиелік іс-әрекет контекстінде мұғалім ақпараттық-талдау, мотивациялық және мақсатты, жоспарлау және болжау, ұйымдастырушылық-атқарушылық, реттеуші және түзетушілік басқару функцияларын жүзеге асырады.

Әрбір нақты шеңберінде шешілетін міндеттердің ерекшеліктері функциясы және осы басқару функциясының мазмұнын анықтайды. Мысалы, «Ақпараттық-аналитикалық функция құруға дейін төмендейді бақылау объектілерінің жай-күйі туралы ақпараттық база, шарттар мен оқу процесінің параметрлері» [6, 4896].

Жоспарлау және болжау функциясы басқару циклінің басында болады, өйткені басқарудың кез келген әсері шешімнің нәтижесі болып табылады. Сонымен бірге, басқару шешімі деп атап өтті Т.И.Шамова, бірқатар талаптарды қанағаттандыруы керек:

- мақсатты бағыттылығы болуы керек;
- парасатты болу;
- өзекті және заманауи болуы [7, 2796].

Мұғалімнің оқу сабақтарын жоспарлауы, П.И.Третьяков жазғандай, «сабақ барысында мұғалім мен оқушының өзара әрекеттесуінің жалпы алыпсатарлық моделін құру бойынша шешім қабылдаудың нақты актісі». «Жоспарлаудың психологиялық аспектілері бар, жоспарлау процесінде талдаудың, синтездің күрделі психикалық операциялары орын алады, нұсқалар іздестіріледі, шешімдер қабылданады, олардың оңтайлылығы анықталады».

Айта кету керек, жоспарлау мұғалімнің есте сақтау қабілетінің көлемі мен пластикасы сияқты қасиеттеріне, сонымен қатар кеңдік, сыншылдық және икемділік сияқты ойлау ерекшеліктеріне талаптар қояды. Танымдық психикалық процестердің бұл сипаттары мұғалімнің кәсіби даярлығы процесінде қалыптасуы керек.

Ұйымдастырушылық-атқарушылық функция «барлық басқару субъектілері арасында тұрақты және уақытша байланыстарды орнату, қызмет ету тәртібі мен шарттарын анықтау» ретінде анықталады. Мұғалім өз қызметінде оқушылардың өзін-өзі дамыту мүмкіндіктерін жүзеге асыруға мүмкіндік беретін белгілі бір психологиялық-педагогикалық жағдай жасауы керек, яғни ол басқарушылық міндеттерді шешуі керек: әрбір оқушының жеке тұлғасын дамыту. Әйтпесе, менеджмент оқу қызметін манипуляциялауға айналады. Оқушы тұлғасының дамуы тек білім, білік, дағдыны берумен шектеледі.

Реттеуші және түзетуші функция «қол жеткен нәтижелерді талдаудан (кері байланыс) тұрады және басқарудың жаңа циклінің бастапқы нүктесі ретінде әрекет етеді». Ол басқарылатын объектілердің күйін бақылау және диагностикалауды қамтиды. Реттеуші-коррекциялық басқару функциясы мұғалімге алған оқу нәтижесін өз қызметінде жоспарланған мақсатпен байланыстыруға мүмкіндік береді.

Мұғалімнің басқарушылық қызметі оқушының кепілдендірілген білім деңгейін қамтамасыз етеді, яғни жоспарланған уақытта және алдын ала жоспарланған ресурстарды жұмсай отырып, болжанған мақсатқа жету болып табылады.

К.А.Баженова атап өткендей, мұғалімдер жалпы кәсіптік-педагогикалық құзыреттіліктерді ғана емес, сонымен қатар ұйымдастыру, басқару, көшбасшылық саласындағы арнайы білім мен дағдыларды меңгеруі қажет, өйткені әртүрлі деңгейдегі іс-шаралардың сапасы мен тиімділігі олардың тиімділігіне байланысты: жалпы облысқа білім беру мекемесі. Осыған байланысты білім беру жүйесі үшін келешегі бар типті қалыптастыру міндеті өзекті болып отыр.

Бүгінгі күні мұғалімнің басқарушылық құзыреттілігі туралы қалыптасқан идеялар жеткіліксіз. Мұғалімнің басқарушылық құзыретіне арналған еңбектер салыстырмалы түрде көптеп кездестіре алмайтынымызды (Ю.В.Громыко, В.Давыдов, Л.Н.Долговицкая, С.В.Кулаков, С.Ц.Нимбуева, М.А.Рубин, В.А.Сластенин, Г.П.Щедровицкий) айтуға болады.

Педагогтардың кәсіби білім беру жүйесі, жоғары педагогикалық білім беру стандарттары К.А.Баженова атап өткендей, ұйымдастырушылық-басқару мәселелерін шешуге мұғалімдерді даярлауға арналмаған.

Болашақ мұғалімнің басқарушылық іс-әрекеті оқу процесінде білім мен дағды жүйесін меңгеру арқылы қалыптасады. Соңғы уақытта «құзыреттілік» ұғымы маманның біліктілігі мен кәсіпқойлығының деңгейінің көрінісі ретінде жиі қолданылуда. Қазіргі психологиялық-педагогикалық Пайдаланған әдебиеттердегі басқарушылық құзыреттілік ұғымының мазмұнын қарастырайық.

Басқару құзыреттілігі бойынша зерттеулердің көпшілігі менеджерлердің қызметіне және басқарушылық қызмет жетекшілік ететін басқа да мамандықтарға қатысты, қызметтің негізін құрайтынын атап өткен жөн.

В.И.Безруковтың айтуынша, үлкен әртүрлілік бар басқару қызметінің классификациялық негіздері. «Бұл процесс, бір жағынан, қазіргі заманғы басқару қызметінің күрделі, қайшылықты және көп деңгейлі сипатының аспектілерін атап көрсететін тәсілдермен шартталған; екінші жағынан, басқарылатын объектінің заңдары мен қажеттіліктеріне бағытталған тәсілдер арқылы. Екі бағыт органикалық түрде біріктірілген жіктеу негіздері басқару тәжірибесі үшін маңызды болып табылады» [8].

В.М.Цлафтың көзқарасы бойынша құзыреттердің негізделген тізбесі басқару қызметі жүзеге асырылатын әлеуметтік қызмет жүйесінің онтологиялық схемасы негізінде құрылуы мүмкін [8]. В.М.Цлаф құрастырған схема 5 блокты қамтиды: қоғам, белсенділік, мәдениет, құндылық бағдарлар, билік – орнату, сәйкесінше талдаудың 5 аспектілері. Жоғарыда аталған барлық аспектілер бойынша менеджер лауазымын оның кәсіби және еңбек қызметіне дайындығы тұрғысынан талдау В.М.Цлафқа келесі құзыреттер тізімін құруға мүмкіндік берді, оның ішінде:

- физикалық/психофизиологиялық дайындық;
- психологиялық/психотехникалық дайындық;
- әлеуметтік/әлеуметтік-мәдени/әлеуметтік-техникалық дайындық;
- жеке дайындығы;
- кәсіби дайындық.

Дайындықтың аталған құрамдастарының әрқайсысы, Д.А.Борисов атап өткендей, ұйымдық мәдениеттің түріне байланысты өз ерекшеліктері мен жеткіліктілік деңгейіне ие әрі қарай басқару қызметін жүзеге асыруға [3]. Дегенмен, біздің ойымызша, маманның басқарушылық құзыреттілігін дайындық арқылы қарастыру дұрыс емес, өйткені мұндай көзқараспен басқарушылық құзыреттілік ұғымының өзіндік ерекшелігі жоғалады.

Соған қарамастан, В.М.Цлафтың еңбектерінен құнды ойды аңғаруға болады, ол «кәсіби дайындықтың құрамдас бөліктерін қалыптастыру көбіне университет пен жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің құзыреті болады, дегенмен студент бұл тұрғыда басқа ақпарат көздерінің әсерінен және стереотиптердің қалыптасуымен санасу керек».

Сонымен, басқарушылық құзыреттілік – бұл адамның бірлескен кәсіби іс-әрекетке, ынтымақтастыққа ие болуы, сонымен қатар осы кәсіпте қабылданған кәсіби қарым-қатынас әдістерін меңгеруі деп қорытынды жасауға болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Баженова, К.А. Формирование организационно-управленческой компетентности педагогов - руководителей исследовательской деятельностью школьников: автореф. дисс. ... канд. пед. наук / Баженова К.А. - Чита, 2019. - 24 с.
2. Зимняя, И.А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата образования / И.А.Зимняя // Высшее образование сегодня. - 2009. - № 5. - С. 34-42.
3. Маркова, А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. - М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. - 308 с.
4. Мустафина, Ф.З. Диагностика профессиональной компетентности как условие оптимизации деятельности классного воспитателя: дис. ... канд. пед. наук / Ф.З.Мустафина – Казань, 2017 - 176 с.

5. Панфилова, Л.В. Формирование экологической компетентности в процессе профессиональной подготовки учителя химии: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Панфилова Л.В. - Тольятти, 2015. - 40 с.
6. Мошкин, В.Н. Педагогические условия воспитания культуры безопасности [Электронный ресурс] / Мошкин В.Н. // Oim.ru: научный Интернет-журнал. URL: // <http://www.oim.ru/reader.asp>.
7. Федоров А. Становление профессиональной компетентности будущего учителя: ценностно-смысловой аспект / А.Федоров, Е.Федорова // Высшее образование в России. - 2021. - № 11. - С. 75-78.
8. Competence: Inquiries into its Meaning and Acquisition in Educational Settings / Ed. by Edmund C. Short. Lanham etc., University Press of America, 2020. Vol.VI.

ӨОЖ 37.022

XXI ҒАСЫРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ЖЕТЕКШІ ҮРДІСТЕР

Мансурова Феруза Мухтаровна,

Қ.А.Яссауи ат. ХҚТУ магистранты

Ниязова Гүлжан,

п.ғ.к., доцент, ғылыми жетекші

Түркістан обл., Кентау қ., Қазақстан

Аннотация

Өзектілігі және мақсаты. Мақалада заманауи білімге тән белгілер, XXI ғасырдың жетекші үрдістері, инновациялық технологиялар, педагогтың өзін-өзі дамытуы, психологиялық-коммуникативтік дағдыларды жетілдіру, қазіргі педагогтың жеке қасиеттері, кәсіби құзыреттілігі, қазіргі педагогқа қойылатын талаптар қарастырылады. XXI ғасырдағы білім берудің ерекшеліктері мен себептері көрсетілген. Педагогикалық мәселелерді сандық орта арқылы шешу ұсынылды. Авторлар қазіргі қоғамдағы болып жатқан өзгерістер қоғам мен мемлекеттің жаңа буын мамандарын даярлаудағы қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін білім беру жүйесін одан әрі дамытуды талап етеді деп тұжырымдайды. Алдыңғы кезеңдер, ең алдымен, отандық білім беру жүйесін құзыреттілік тәсілге ауыстыруға бағытталған, алайда қазіргі уақытта білім беру ортасын цифрландыру жағдайында отандық білім беру жүйесін дамытудың жаңа кезеңі үшін жағдай жасаудың шұғыл қажеттілігі бар.

Түйінді сөздер: білім беру, XXI ғасыр, заманауи педагог, оқытудың заманауи әдістері, инновациялық технологиялар, цифрлық орта.

Аннотация

Актуальность и цель. В статье рассматриваются свойственные черты тенденции образования, основные веяния XXI века, инноваторские технологии, саморазвитие воспитателя, улучшение психолого-коммуникативных способностей, личные свойства передового воспитателя, проф зонам ответственности, запросы к прогрессивному преподавателю. Представлены отличия в образованиях XXI века от образования XX века. Предпринята попытка изучить способности улучшения цифровой грамотности педагога. Предложено заключение педагогических задач способами цифровой среды.

Ключевые слова: цифровая среда, современный учитель, современные методы обучения, образование в современном мире, обучение в XXI веке, инновационные технологии.

Abstract

Relevance and goal. The article examines the characteristics of modern education, leading trends of the XXI century, innovative technologies, self-development of the teacher, improvement of psychological and communication skills, personal qualities of a modern teacher, professional competence, requirements for a modern teacher. The features and motives of education in the XXI century are shown. It is proposed to solve pedagogical problems through a digital environment. The authors conclude that the changes taking place in modern society require further development of the education system in order to meet the needs of society and the state in training specialists of the new generation. The previous stages were aimed, first of all, at replacing the domestic education system with a competency-based approach, but at present, in the context of digitalization of the educational environment, there is an urgent need to create conditions for a new stage of development of the domestic education system.

Keywords: digital environment, modern teacher, modern teaching methods, education in the modern world, education in the XXI century, innovative technologies.

Бұл мәселенің өзектілігі қазіргі білім берудің айқын өзгерістерге ұшырауында жатыр. Өзіне тән ерекшелігі-оның динамикасы және оқыту процесінде қамтылу қажетті білім көлемінің үнемі өсуі.